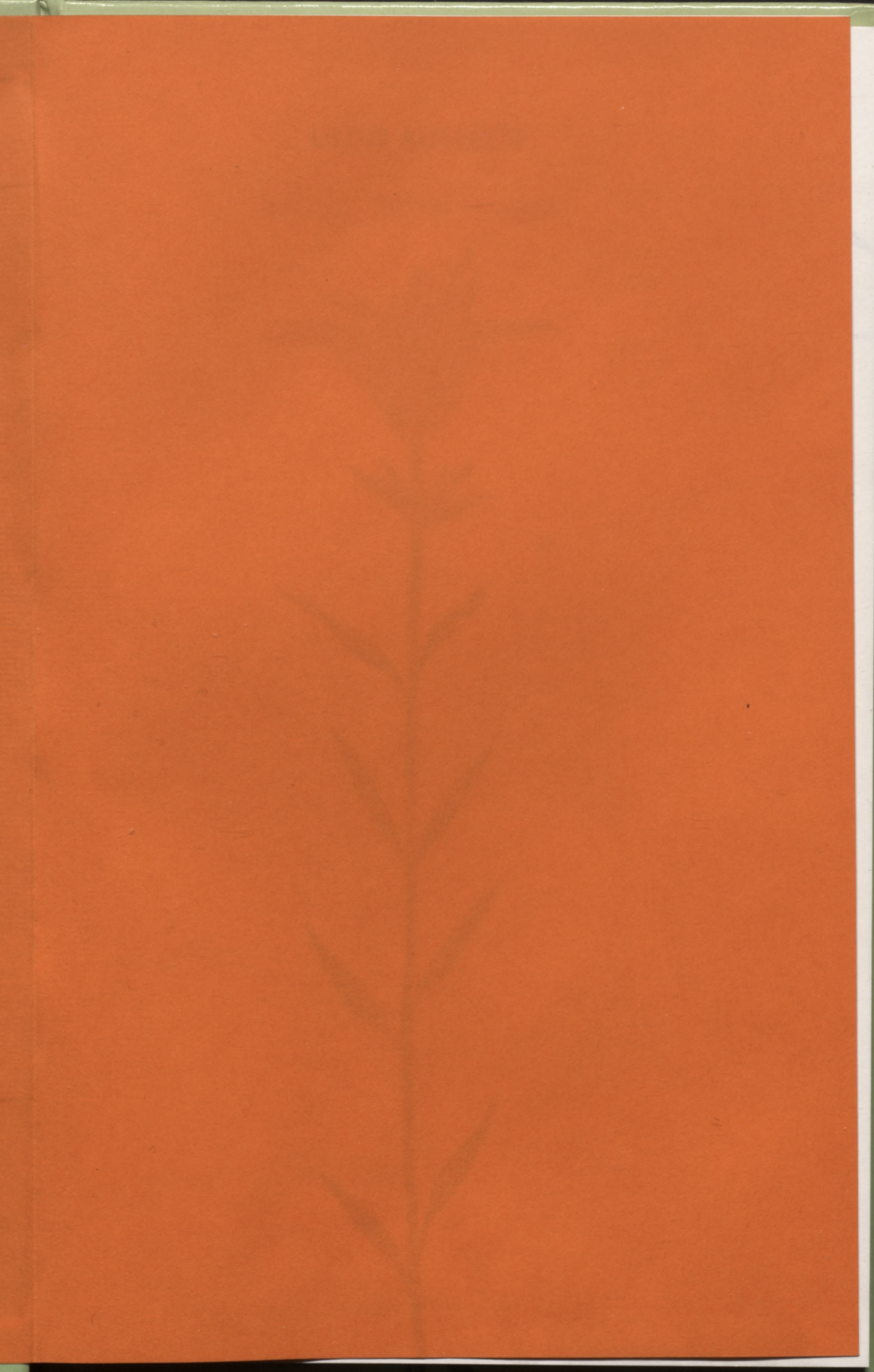
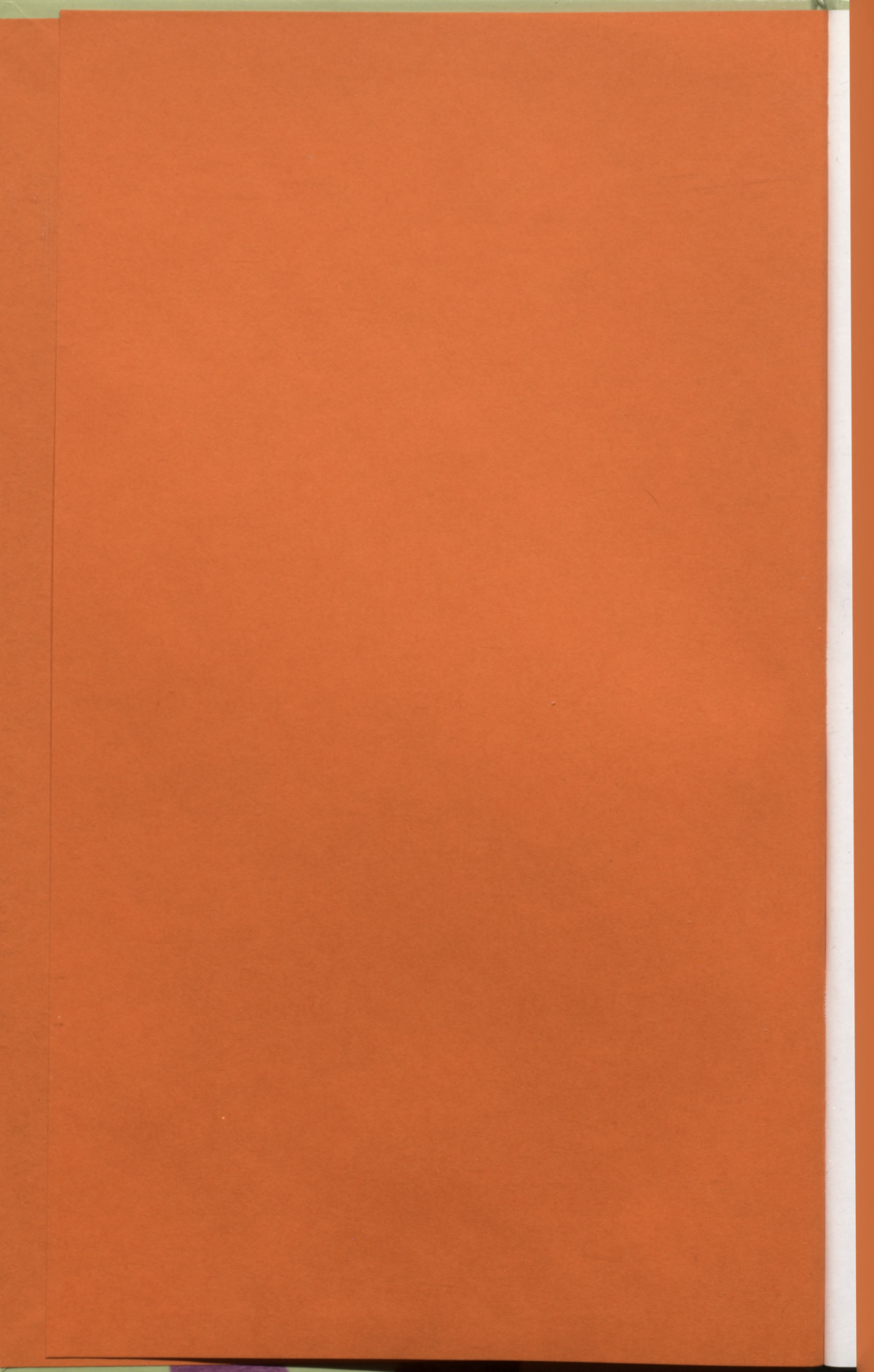

ULDIS AUSEKLIS

ko dara
runcis Francis

ULDIS AUSEKLIS

ko dara runcis Francis

ISBN 9984-530-63-7

Grāmata izdota ar Kultūrkapitāla fonda atbalstu

© Uldis Auseklis, 2002

© Ligita Linmeiere, 2002

J
L3928

4/3
821

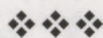
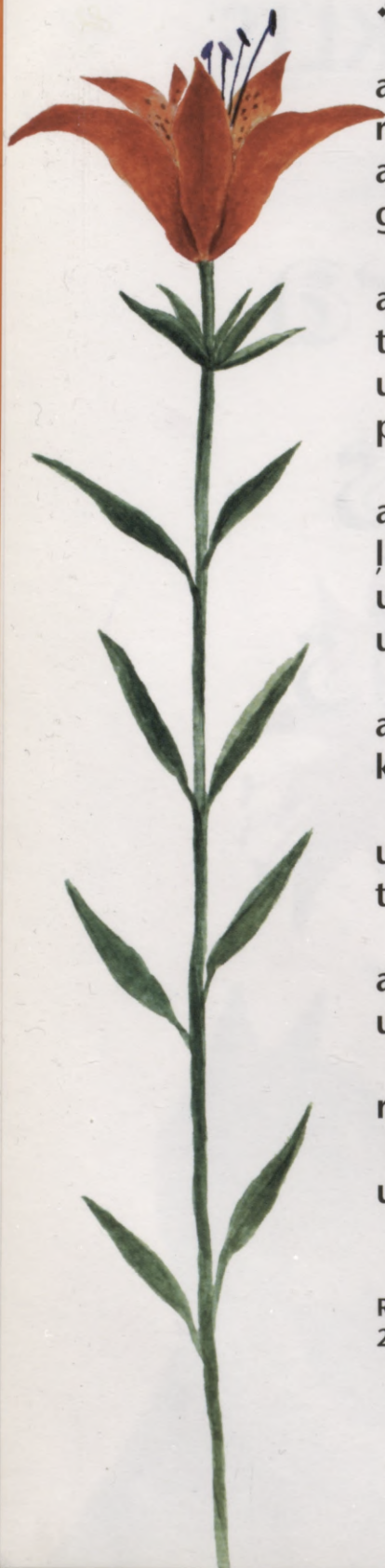
ULDIS AUSEKLIS

**ko dara
runcis
Francis**

dzejoļi

māksliniece
LIGITA LINMEIERE

apgāds Garā pupa
lapu mēnesī

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA 0302031916

aizvien vēl Ķīpsalas namiņā mazā
runcis Francis mīt,
aizvien vēl namiņu Daugavas vēji
grib naktīs kā smilgu salocīt –

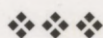
aizvien vēl runcim Francim patīk
te labos sapņus kamolā tīt
un aušīgiem pelēniem vakaros vēlos
pa vienam kā pasakas pastāstīt –

aizvien vēl saimniece runcim Francim
ļauj pirmajam pīrāgus nogaršot
un gardākos klusiņām groziņā salikt,
un mincei Muncei tad nest un dot –

aizvien vēl dārzā aug ķeizarkroņi,
kur bites skrien vasaras raibumus
izbārstīt,
un mīļā Parīze, tikko ciemos atbrauc,
to priekšā uz ceļiem krīt.

aizvien vēl rudenos, migla kad sabiez
un kūleņiem kupliem nāk Daugavu
klāt,
runcis Francis kāpj bēniņos, ķepā
ņem otu
un glezno, kamēr vien sirds stāv
krāsām klāt – –

Rīga
26. 02. 2001

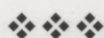

runcis Francis ķircina Daugavu –
tāpat kā upes vilņi,
viņš izstaipās gari,
tāpat kā upes vilņi,
viņš kūkumus met,
tāpat kā upes vilņi,
lec mākoņu astītes ķert –

runcis Francis ķircina Daugavu,
bet viņai ir mīla un laba sirds –
tik brīžam pa šķendīgam šlakstam
tā nebēdnim ūsgalos sviez – –

Rīga
12. 01. 2001

kad runcis Francis glezno,
 tad nevajag daudz nekā –
tikai dažas lāses piena
 smalkā bļodiņā,

tikai lielu, degošu sveci,
 kas gaismu pasargā,
un vienu vēriģu zvaigzni aiz loga
 vakara tumsumā,

tikai platu, garu šalli
 krāsā dzeltenā, –
un tad jau iedvesma pati nāk –
 ne no šā, ne no tā;

un tad jau ota ķepā
 ir labā noskaņā,
un piedzimst krāsu brīnums –
 ne no šā, ne no tā – –

Rīga
30. 10. 97

šovasar runcis Francis
atklājis gardumu vienu:
meža zemenes
ar kazas pienu!

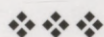
rītos, vēl pirms rasa uz ceļmalēm nožūst,
vēl pirms saule aiz pakalniem sauc,
runcis Francis ar divriteni
ogot brauc –

viņam zināmas dažas mežmalas labas,
viņš tur zemenes lasa un smilgās ver,
bet, kad pietrūkst smilgu,
tāšu turziņās ber – –

vakaros namiņš šūpojas zemeņu smaržās,
saimniece, runcis un pelēni
kur nu kurais sēd
un zemenes, zemenes
ar kazas pienu ēd!

Rīga
22. 03. 98

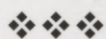

runcis Francis atkal mellenruncis,
mellas ūsas, mellas krekla pogas
un vēl mellāks viņa baltais puncis –
runcis Francis atkal mellenruncis,
negaršo ne piens, ne siers, ne tuncis,
tik uz sila pusi klusi zogas –
runcis Francis atkal mellenruncis,
mells kā velliņš,
spīd vien acu pogas – –

Rīga
20. 06. 2000

pak, pak, pak –
pag, kas tur pakšķina?

pak, pak, pak –
lietus, pagāns, tur pakšķina.

runcim Francim aši
acis aizpakšķina ciet.

pelēni nu brīvi
var pie viņa bļodiņas skriet.

saimniece nu stundām ada
un stundām Dievu lūdz.

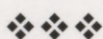
balodēni korē
māmiņu rāj un rūc.

pak, pak, pak –
lietus, pagāns, tik pakšķina –

pak, pak, pak –
lietus, pagāns, tik pakšķina –

pak, pak, pak –
pag, vai kāds tur vēl pakšķina?

runcis Francis sēņu grozu pin
bēniņos no mazām klūdziņām,
kamēr lietus lietus dienu svin –
runcis Francis sēņu grozu pin,
kamēr lietus savas spēles zin –
rūtīs sit ar smalkām bundziņām.
runcis Francis sēņu grozu pin,
pin no mazām, mazām klūdziņām.

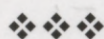
runcis pin un nopin grozu greznu,
viņš tur liks vien mīlās gailenes,
tikai reizēm kādu beku resnu.
runcis pin un nopin grozu greznu,
paiet malā, nopēta kā gleznu
un tad saimnieci to rādīt nes.
runcis Francis pin un nopin grozu greznu,
ai, cik lepni sēdīsies tur gailenes!

Rīga

26. 06., 13. 07. 2000

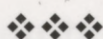

mīlo debesīt, kā lietus lija!
baravikas grozā kāpa pašas,
gailenītes runcis salasīja –
mīlo debesīt, kā lietus lija!
vāveres no sēnēm krelles vija,
arī mincei uzdāvāja dažas –
mīlo debesīt, kā lietus lija!
baravikas grozā kāpa pašas –

Rīga
4. 07. 2000

kamēr uz gurķu burciņām
saimniece Ance zīmītes līmē,
runcis Francis lēnītēm
viņas portretu zīmē –

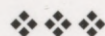
drīz vienā aplī divas
šķelmīgas skropstas smaida,
un viņām pa vidu sēd deguns,
kas kārtīgus spokus pat baida –

bet otrajā, lielajā aplī
krūtis plēš apli pušu,
un rokas vicina gaisu,
it kā gainātu tūkstoš mušu –

kad runcis vēl uzzīmē kājas kā blukus,
saimniece Ance tik garšīgi smejas,
ka visas krunciņas noripo
no viņas apaļās sejas – –

Rīga
20. 07. 2001

– mince Munce,
ko tu šovasar darīsi?
– braukšu, braukšu uz Patrīzi.
– ko tu viena darīsi,
aizbraukusi uz lielu, lielu Parīzi?
– pelēm nočiepšu smalkās kartes
un maldīšos pa lielu, lielu Parīzi.
– un ko tu darīsi,
kad izmaldīsies pa lielu, lielu Parīzi?
– sameklēšu krodziņu mazu,
kur visi dungo dziesmiņas par Parīzi.
– un ko tu darīsi,
kad izdungosi dziesmiņas par Parīzi?
– skumšu pēc tevis, runci Franci,
pa visu Parīzi –
– un ko tu darīsi,
ja piepeši sastapsi mani un Parīzi?
– ai, runci Franci,
tad virpuļosim dejā abi
pa visu Parīzi – –

Rīga
16. 04. 2001

augusta naktīs aug mēness
uz Parīzes pusi,
un katram sienāzim vijole
ar Parīzi piebirusi –

dārza lilija
galvu pagriezusi
un baltos mākoņus stumda
uz Parīzes pusi –

vārna pagalmā
spalvu nometusi,
pati aizskrējusi
uz Parīzes pusi –

runcis Francis mērc otu
sapņaini, klusi,
un krāsas, visas krāsas
krīt uz Parīzes pusi – –

Stāmeriena, Šķilbēni
26. 03. 2001

16

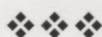

uz jumtiem, uz augstajiem Parīzes jumtiem,
tur runčiem galvenās tikšanās vietas,
tur viņus gaida kaķenes slaidas,
tur viņi kārtoti lietišķas lietas –

no jumtiem, no augstajiem Parīzes jumtiem
var pārredzēt pilsētas malu malas
un naktīs, kad zvaigznes spēlējas spoži,
tās parāda visas peļu alas –

uz jumtiem, vispirms uz Parīzes jumtiem
ar Parīzi runcis Francis tiekas
un tad jau var skraidīt pa dārziem un ielām,
pat knābīgie zvirbuļi brīnišķīgi liekas – –

Pārdaugava
10. 03. 2002

Parīzē viss labi, labi –
visas peles viesmīlīgas,
visi vijolnieki spēlē,
pat ja satrūkušas stīgas –

Parīzē viss mīli, mīli –
kaķis kaķim ķepu sniedz,
kad tos liela, liela bēda
mazā čokuriņā liec –

Parīzē viss skaisti, skaisti,
kā jau senā dižpilsētā –
skaisti mānās karuseļi,
skaisti putni spalvas mētā –

tomēr, tomēr runcis Francis
Eifelī kāpj katrurīt,
pāri mākoņiem met acis,
Rīgas gailim māj – labrīt!

Rīga
28. 07. 2001

17

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

03.02.03/1916

iekož bites biteniecei,
iekož kaimiņmājas Jancim,
iekož stirnai, iekož stārķim,
tikai nekož runcim Francim.

tikai nekož runcim Francim,
jo viņš bišu dabu zina –
ļauj, lai degungalu pēta
un lai ūsas pakņudina –

iekož bites zvirbulēnam,
iekož zirgam, iekož Krancim,
iekož taurenim un trusim,
tikai nekož runcim Francim.

tikai nekož runcim Francim,
tikai kopā uzsāk danci,
vienu jautru mur–mur danci,
vienu jautru zum–zum danci –

viens, divi, trīs, –
ja tev gadās britiņš īss,
arī tevi dancī sagriezīs,
viens, divi, trīs!

Rīga
26., 27. 01. 2001

klusi, klusi
bite stropā aizdūkusi,

klusi, klusi
krēsla krūzes pielējusi,

klusi, klusi
miglu pāri pārsegusi,

dienas niķus
runcim Francim piedevusi,

pelēm ķepās
miega ķipi ielikusi,

mīlām zvaigznēm
mēnesi par sargu nolīgusi,

Jānītim uz sapņu pusi
galvu lēnām noliekusi –

klusi, klusi
krēsla krūzes pielējusi,

klusi, klusi
bite stropā aizdūkusi – –

ši diena runcim Francim ir padevusies, –
atkal ciemojas dēli – Kracis un Kricis.
Kracis nokrities svarā Kurzemes maizē,
Kricis Cēsīs pie smalka smokinga ticis.

Kracis dzīvojot tagad pili pie jūras,
klusas peles ganot un dzerot vīnu,
Kricim piederot nams, un mīļa kaķene
tam esot dāvājusi limuzīnu – –

ej nu sazeni, kā viss īstenībā,
ej nu sazeni, kurš te stāstīņus stāsta –
runcis Francis klausās un ar ķepu
domīgi, ļoti domīgi deniņus glāsta –

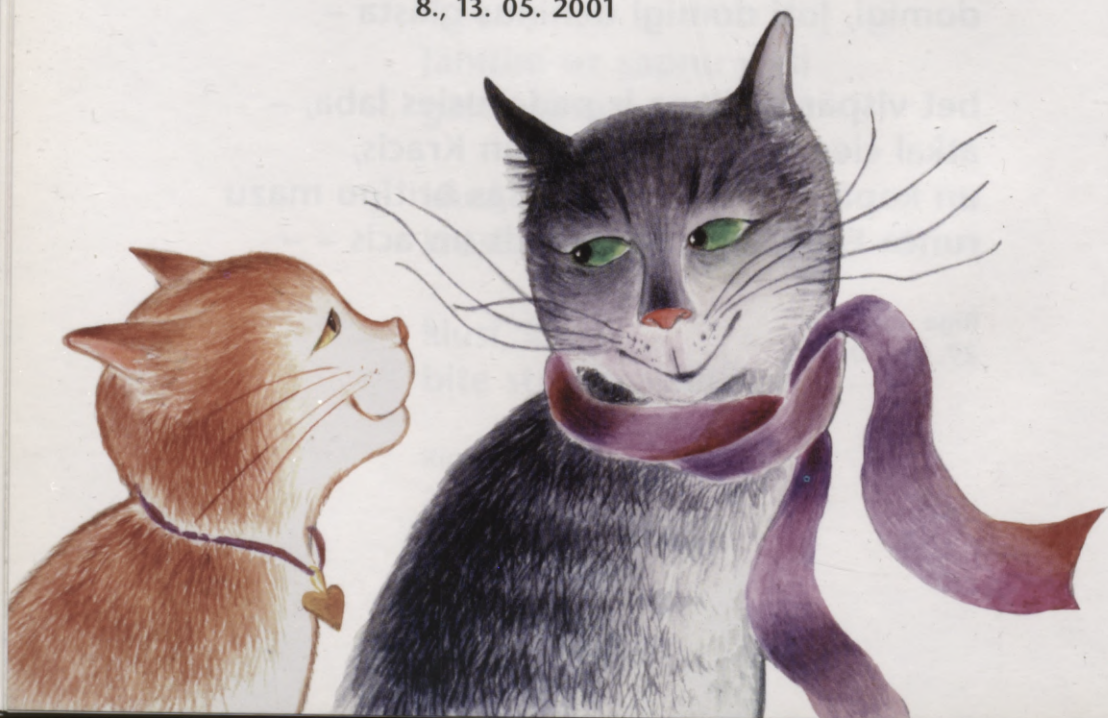
bet vispār ši diena ir padevusies laba, –
atkal ciemojas dēli Kricis un Kracis,
un kopā ar mīļajiem atpūšas brītiņu mazu
runča Franča gurstošā sirds un acis – –

Rīga
29. 01. 2001

– kur tad tik ilgi tu biji,
runci Franci manu?
– tepat vien, tepat vien,
aiz celītes pļaviņā.
– ko tad tu meklēji
aiz celītes pļaviņā?
– meklēju, meklēju
sagnīti ņipru un stipru –
– kam tad tu meklēji
sagnīti ņipru un stipru?
– ūsu spožumam,
ūsu možumam,
mincīt manu.
– kam tad tev, kam tad tev
vēl spožākas, vēl možākas ūsas,
runci Franci manu?
– tevis dēļ, tevis dēļ,
mincīt manu – –

Rīga
8., 13. 05. 2001

ne ziņas nav no minces Munces,
kas mēnesi jau laukos mīt –
varbūt vairs atpakaļ tā nebrauks
ne rīt, ne arī aizparīt?

pa teku domīgs staigā Francis
un nervozs nīkst uz palodzes,
un gaida, katru mirkli gaida
to žagatu, kas pastu nes.

bet žagata švīkst namam garām,
bet durvis virina vien vējš,
aiz skumjām runcis lec tik pēkšņi,
ka puķu podu gāž un plēš –

skrien saimniece, brēc balsī skaļā,
un skaļa pļauka runci ķer.
viņš apvainots zem galda pasprūk,
viens asaru tur ķepā ber.

– ai, mīlā Munce, kā es gaidu!
brauc ātrāk mājās, mājās brauc, –
viņš lūdz un lūdz, līdz lēnām iemieg,
un miegā minces vārdu sauc – –

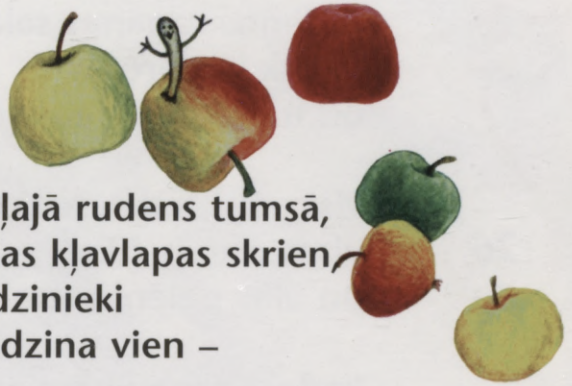
Rīga
15. 01. 2001

netraucē, kad divi piena tasi dala –
maziņš krupītis un lieliņš runcis Francis.
netraucē, kad viņi stāv uz sliekšņa malas –
netraucē, kad divi piena tasi dala:
varbūt vienu dalot, pēkšņi abi salabs,
uzsāks kopā draisku ņau-ņau, kvēk-kvēk danci?
netraucē, kad divi piena tasi dala –
maziņš krupītis un lieliņš runcis Francis.

Rīga
20. 06. 2000

tur, naktī, tur, dziļajā rudens tumsā,
kur vēji pēc krītošas kļavlapas skrien,
tur visi āboli bundzinieki
un bundzina, bundzina vien –

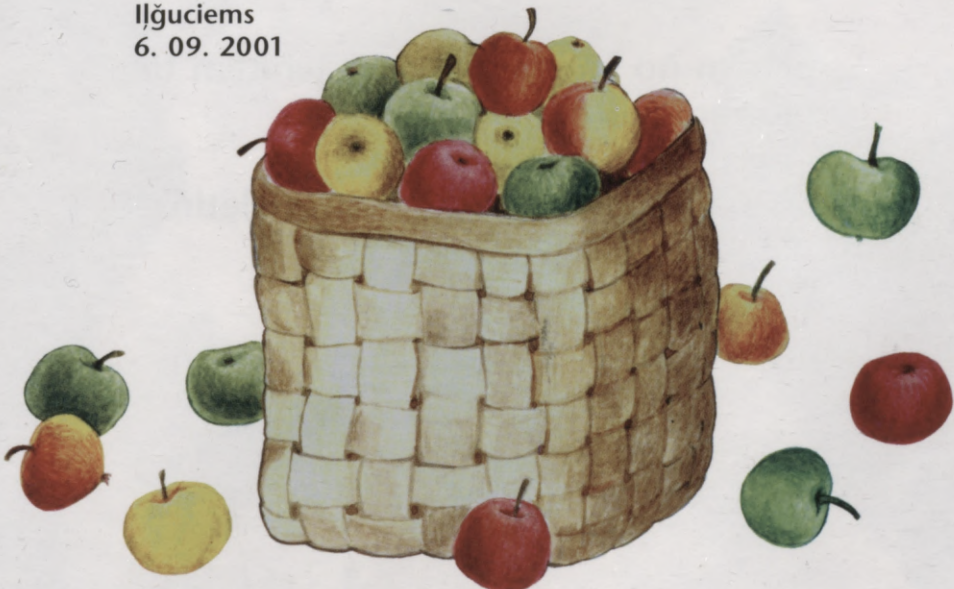

te, namiņā, visi grozi smaržo
un smaržīgs bļodiņā ielietais piens,
te, namiņā, ripo pa bēniņu grīdu
un spēlējas āboli vien –

te, namiņā, runcis Francis ap kaklu
siltu, strīpainu šalli sien,
mērc otu ābolu smaržās un glezno
ābolus, ābolus vien – –

Iļģuciems
6. 09. 2001

rudeņos raganas salauž slotas,
uzliek kaklarotas
un uz raganu raganībām dodas.

visi gaisi tad švikstin švikst,
visas durvis čīkst,
un alās pelēni satraukti pīkst.

kad uz raganībām raganas laižas,
viņas ļoti skaišas,
ja pagadās ceļā dzīvības gaišas.

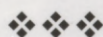
tad tās šņācošas dusmas kaisa
kā no milzīga maisa,
arī runcī Francī bailes raisa.

runcis naski aizbultē namiņa durvis,
izliekas mazlietiņ burvis
un sameklē, kur nolikts lielais kurvis.

paņem no kurvja dzijas un lēnītēm tin,
tad raganas nenāks –
to runcis zin, –
tās baidās, ka viņas kamolos neietin – –

Rīga
31. 01. 2001

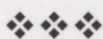
lielas skumjas, pēkšņas skumjas
runcim Francim uzklupušas –
vai tās atpūtuši vēji?
varbūt sadīkušas mušas?

vai tās, aizbraucot uz laukiem,
saimniece te pametusi?
nezin viņš, tik skumjas krājas –
kam lai atdod kaut vai pusi?

runcis paņem sveci, aizdedz,
ienes malku, krāsnī kur –
uguns iemurrājas spoži,
un drīz ūsas līdzī murrā –

un, kad ūsas līdzī murrā,
tās jau pieder saldiem sapņiem,
runcis saritinās krēslā
un ar ķepām skumjas apņem – –

Rīga
28. 01. 2001

viss baltais mincei Muncei ļoti patīk –
var labi baltā vannā kūleņus mest,
var baltā māla krūzītē baltu pienu
saviem kaķēniem nest –

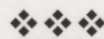
var rītos pie spoguļa nomazgāt

un tad gar Daugavas malu pa zāli skriet,
var apstāties dārzā pie lilijas garas un baltas,
kas ilgi un skaisti tur zied –

var skumjās ar vēja taureni runcim Francim
baltus puķuzirnīšus aizsūtīt,
un tad jau vakarā migla nāk baltām dzijām
visas skumjas baltos kamolos tīt – –

Rīga
8. 03. 97

runcim Francim rudenī
četri draugi un sargi –
četri plati un droši
lietussargi.

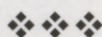
to pelēko līdzī viņš ņem,
kad pelēki mākoņi Daugavā sēž
un zvirbuļus pa pažobelēm
trenkā vējš.

to lillīgo līdzī viņš ņem,
kad elllgas skumjas māc;
to mello, kad ķepas baltas, baltas
un pašam priecīgs prāts.

bet svētdienās, kad runcis Francis
pie minces Munces ciemos skrien,
tad raibais lietussargs noder –
jā, jā, nez kāpēc cits neviens!

Rīga
22. 10. 95

kad bēniņos nolaižas vēlīna vakara krēsla,
runcis Francis sēstas uz klavieru krēsla.

uz viņa vecā divāna satupstas peles,
sēž tur rātnas un negrauž karameles,

uz galda svece mirkšķina skropstas un gaida
to mirkli, kad runča ķepas pa taustiņiem skraida,

un skaņa pēc skaņas tad apņem krāsu podus
un gleznas, un stūrī sīcošus odus,

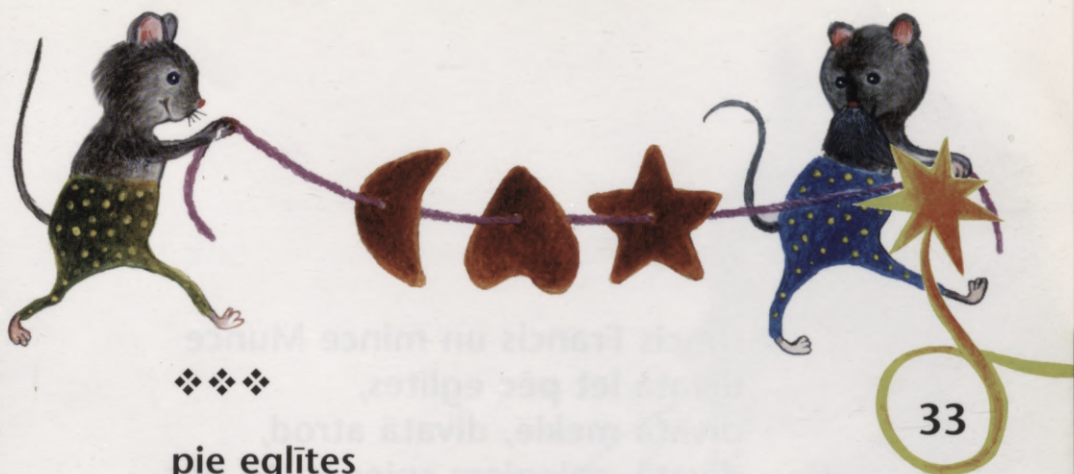
un saloka par noti mēnesi rūtīs,
un dancina maza pelēna sirsniņu krūtīs – –

un kaktā ēnas kundze ar ēnas kungu
it kā līdzī sit takti, it kā dungo – –

tā rudeņos notiek, kad nolaižas vakara krēsla,
un runcis Francis sēstas uz klavieru krēsla.

Iļģuciems
31. 01. 2001

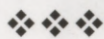
pie eglītes
runcis Francis dzejoli lasa
par piparkūkām, piparkūkām vien,
un pelēniem gardums kāpj mutē
tik ļoti,
ka viņi tūdaļ uz virtuvi skrien –

un klusi, pavisam klusi, klusiņām
pie virtuves groziņiem lien,
un klusi, pavisam klusi, klusiņām
piparkūkas krellītēs sien – –

nu tik būs alās un aliņās svētki!
nu tikai mammas priecāsies vien!
vēl tik līdz alām un aliņām
klusi, pavisam klusi, klusiņām
jāaizskrien!

Šķilbēni
26. 06. 2001

runcis Francis un mince Munce
divatā iet pēc eglītes,
divatā meklē, divatā atrod,
divatā, sniegiem sniegot, to nes.

un, kad divatā eglīti pušķo,
divatā saliek svecītes,
diviem dāvanu maisiem tad atnāk
Ziemassvētku vecītis.

un, kad divatā svētkus nosvin,
divatā pusnaktī laimītes lej,
izlej mīļus ķeburus pašiem,
izlej namiņa saimniecei – –

Pārdaugava
26. 08. 2001

murrā, runci Franci, murrā
par to zvaigzni, kas Daugavā krīt,
un par mēnesi, kas lēnītēm liecas
lauskas salasīt –

murrā, runci Franci, murrā,
noņem saimniecei sāpi, kas krustos krīt
un līdz galam neļauj zeķi
noadīt –

murrā, runci Franci, murrā,
katram samurrā pa sapnim labam,
arī nerātnai peļu mammai,
arī pūcīgam prusaku papam –

murrā, runci Franci, murrā,
logus aizklāj tumsīņa jau,
murrā; murrātājiem blakus
visi gaišie gariņi stāv – –

Pārdaugava
16. 03. 2002

– ko runcis Francis dara,
kad pirmie sniegpulkstenīši un lāstekas
zvana? –

36

man ziņkāra zīlīte
no Zilāniem zvana.

– viņš, uzlicis tauriņu gaišu, pa palodzi
skraida
un pirmo tauriņu ciemos gaida.

– ko runcis Francis dara,
kad saule caurspīd pat tumšākās pazemes
alas? –

grib saprast mazs kurmītis
no tālās leišu malas.

– viņš, pametis Rīgas namiņu,
mežmalā skraida
un kaķpēdiņām vasaras raibumus
skaita.

– ko runcis Francis dara,
kad drēgnajā rudens lietū kāds sēnes lasa? –
man vāveru māmiņa
no Vārmes puses prasa.

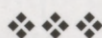
– viņš, aizsējis priekšautu baltu,
pa virtuvi svaidās
un saimnieci mājās ar vakariņām
gaida.

– ko runcis Francis dara,
kad puteņi kūleņo plati un lausks spārdās? –
grib zināt dzenis
no Zvārdes.

– viņš kurina krāsni un murrāsapņus
skaita,
un ļoti, ļoti pavasari gaida – –

Rīga
14. 03. 98

runcis Francis un Uldis
abi no vieniem traukiem kafiju dzer,
un mince Munce ar mazu karotīti
pa cukura graudam krūzītēs ber.

runcis Francis apmet garu šalli,
un, izrādās, Uldim tāda pati ir;
un nu jau gadās, bieži gadās –
pats Dievs
viņus neatšķir.

un, kad runci Franci apstāj likstas,
mīļā, labā Parīze – kā likts! – ir klāt,
bet Uldis noliek malā dzejnieka vārdus
un apsēstas blakus pamurrāt – –

Rīga
13. 03. 98

Biju solījies sev, arī runcim Francim to daudzkārt teicu, ka vairs par viņu nerakstīšu dzejoļus. Lai runcis Francis dzīvo savā namiņā, glezno, spēlē klavieres, apmiļo saimnieci Anci, nes puķuzirnīšus mincei Muncei, sapņo par Parīzi un brauc uz Parīzi, lai dzer kafiju ar pelēm, lai! Bet mani nodomi izkūpēja kā dūmi vējā, jo pēkšņi sapņos sāka nākt pats runcis Francis, viņa draugi, viņa piedzīvojumi. Un, kad sapņos nāk kaut kas tuvs un mīļš, tad nāk arī dzejoļi. Vismaz ar mani tā notiek un notika. Tā radās šī grāmata, kurā atkal diriģenta zizlis ir runča Franča ķepās.

Kā būs tālāk? Nezinu. Par kaķiem uz priekšdienām grūti kaut ko teikt. Brīvajiem brīvs prāts, brīva vaļa pasaulē. Un tas taču labi, ja kāds sagādā pārsteigumu!

Uldis Auseklis

Pārdaugava
22. 04. 2002

4.20

OBLIGĀTAIS
EKSEMPĻĀRS

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0302031916

J
L 3928

